

як правило, ведуть широку діяльність з залучення студентів в різні позанавчальні програми та заходи, що призводить до більш повному досягненню стоять перед вузами природоохоронних цілей навчання і виховання.

Література

1. Андрущенко В. П. Екологічна політика і освіта: проблеми становлення / В. П. Андрущенко // Роздуми про освіту : статті, нариси, інтерв'ю. – К. : Знання України, 2004. – С. 253-258.
2. Екологічне виховання студентської молоді: Педагогіка вищої школи / авт.-укл.: З.Н. Курлянд – К.: Знання, 2007. – 495 с.
3. Крисаченко В. С. Екологія. Культура. Політика / В. С. Крисаченко, М. І. Хилько. – К. : Знання України, 2001 – 598 с.
4. Курняк Л.Д. Екологічна культура: поняття і реальність/ Л.Д.Курняк // Вища освіта України. – 2006. – № 3. – С.32-37.
5. Совгіра С.В. Методика навчання екології / С.В.Совгіра. – К. : Науковий світ, 2007. – 450 с.
6. Юрченко Л.І. Екологічні аспекти морального-етичного виховання / Л.І.Юрченко // Концептуальні засади модернізації системи освіти в Україні : прогн.та мат. Всеукр. наук.-практ. конф. Харків, 1 лют. 2002 : тези доповідей. – М-во освіти і науки України, Нар. укр. акад. та ін. – Х., 2002. – С. 169.
7. Ягодин Г.А. Образование для устойчивого развития / Г.А.Ягодин // Научное наследие В.И. Вернадского в контексте глобальных проблем цивилизации. – М.: Изд. дом «Ноосфера», 2001. – С. 195-228.

Анотація

У статті розглядається проблема підвищення ефективності формування природоохоронної культури студентів. Пропонуються найбільш ефективні шляхи і напрями природоохоронної роботи зі студентами.

Аннотация

В статье рассматривается проблема повышения эффективности формирования природоохранной культуры студентов. Предлагаются наиболее эффективные пути и направления природоохранной работы со студентами.

Summary

The paper addresses the problem of improving the efficiency of formation of environmental culture of the students. We offer the most effective ways and areas of conservation work with students.

Ключові слова: природоохоронна освіта, принципи природоохоронного виховання, природоохоронна культура.

Ключевые слова: природоохранная образование, принципы природоохранного воспитания, природоохранная культура.

Key words: environmental education, principles of environmental education, environmental culture.

Подано до редакції 11.10.13.

УДК: 37.013. 371

© 2013

Єфіменко М.Р.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З СІМ'ЄЮ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасні соціально-економічні умови розвитку в Україні формують нові ринкові відносини, які призводять до загострення соціальних протиріч, виникнення низки проблем життєдіяльності людини та сім'ї. Сучасний соціум характеризується відкритістю, багатофакторністю, різноманітністю впливів на людину, несучи водночас як розширення можливостей розвитку, так і певний потенціал негативних впливів. Зокрема таке соціальне явище як масова трудова міграція українців, спричинене багатьма соціально-економічними чинниками, набуло вагомого значення та вплинуло на сучасний стан українського суспільства.

З огляду на це, особливої уваги набуває підготовка і професійне становлення майбутнього соціального педагога, який буде являти собою активного суб'єкта соціально-педагогічної роботи з сім'ями трудових мігрантів, зрілу особистість з розвиненими професійно важливими якостями.

Основним завданням сучасної вищої школи є розвиток творчого потенціалу майбутніх соціальних педагогів, яке диктує необхідність переосмислення логіки і структури їх підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Питання професійної підготовки до соціально-педагогічної діяльності розглянуті в дослідженнях С. Архипової, О. Безпалько, З. Бондаренко, В. Бочарової, Р. Вайноли, М. Галагузової, Л. Донченко, І. Звереві, А. Капської, І. Ковчиної, С. Когут, І. Козич, Н. Краснової, С. Литвиненко, Л. Мардахаєва, Л. Міщик, І. Мельничук, В. Поліщук, С. Омельченко, В. Сластьоніна, В. Сморгочової, Т. Склярівої, С. Старикової, З. Фалинської, С. Харченка, Л. Штефан, Т. Логвіненко та ін. За останні роки виконано низку дисертаційних досліджень з підготовки майбутніх соціальних педагогів до окремих видів соціально-педагогічної діяльності: соціально-правової (І. Ковчина, Я. Кічук); освітньо-дозвіллевої (С. Пащенко, Л. Пундик); профілактичної (О. Тютюнник); роботи з громадськими, дитячими та молодіжними організаціями (О. Лісовець). Мають місце дослідження, присвячені підготовці соціальних педагогів до роботи з різними категоріями населення: дітьми з обмеженими можливостями (І. Іванова); студентською молоддю (Р. Чубук); людьми похилого віку (Ю. Мацкевич); девіантними та важковиховуваними підлітками (І. Коцубовська, М. Малькова, В. Оржеховська, М. Полісадова). Проблеми

організації виховної роботи з дітьми трудових мігрантів в умовах загальноосвітнього середовища (Н. Гевчук), та психосоціальної допомоги дітям трудових мігрантів (К. Левченко, І. Трубавіна, І. Цушко). Соціально-педагогічній роботі з сім'єю в Україні (І. Трубавіна) Окремі аспекти технологічної підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності висвітлюються у працях: К. Бакланова, Л. Боднар, Р. Вайноли, С. Сисоевої, І. Зверєвої Т. Лях, С. Пашеню, О. Пономаренко, О. Межрицького та ін.

Формулювання цілей статті... Метою статті є висвітлення питання особливостей підготовки майбутніх соціальних педагогів до роботи з сім'єю трудових мігрантів у вищих навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу дослідження... Аналіз наукової літератури щодо стану підготовки соціальних педагогів у сфері вищих навчальних закладах свідчить, що в єдиній системі підготовки майбутніх соціальних педагогів залишається не достатньо дослідженим питання підготовки до роботи з сім'єю трудових мігрантів.

Стан професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів у вищих навчальних закладах обумовлюється двома аспектами:

- дидактичним, якій пов'язаний з оволодінням знаннями, уміннями, навичками в умовах навчання у вищій школі;

- соціально-професійним, якій полягає у формуванні готовності до здійснення професійної діяльності [1].

Зміст професійної підготовки обумовлено Державним галузевим стандартом підготовки фахівця із соціальної педагогіки освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 6.010106 «Соціальний педагог» напрямом підготовки 01.01 «Педагогічна освіта» з нормативним терміном навчання чотири роки.

Державний галузевий стандарт [2] містить освітньо-кваліфікаційну характеристику (ОКХ) випускника вищого навчального закладу, яка є нормативним документом, узагальнюючим зміст освіти, тобто цілі професійної підготовки, місце бакалавра із соціальної педагогіки в структурі господарства держави й вимоги до його компетентності та соціально-важливих якостей, а також державні вимоги до особистісних і професійних умінь особи, яка здобула базову вищу освіту відповідного фахового спрямування «соціальний педагог». Знання, уміння та навички, передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою соціального педагога задекларовані у Державному галузевому стандарті як виробничі функції соціального педагога: гностична, комунікативна, організаційна, діагностична, прогностична, посередницька, охоронно-захисна, попереджувально-профілактична, соціально-терапевтична, корекційно-реабілітаційна. Отже, зміст підготовки майбутніх соціальних педагогів передбачає формування та вдосконалення знань, умінь, навичок в межах виробничих функцій соціального педагога. Розглянемо докладніше ці функції та уміння в контексті підготовки майбутніх соціальних педагогів до роботи з сім'єю трудових мігрантів.

В межах *гностичної функції* майбутні соціальні педагоги повинні вміти: організувати процес самовиховання і надавати допомогу в самовихованні членам сім'ї трудових мігрантів, використовувати образи-символи, метафори для стимулювання психічного стану особистості; будувати продуктивні взаємини між соціальним педагогом, інститутами соціального виховання і батьками, які від'їжджають на заробітки для розв'язання проблем виховання їх дитини; визначати комплекс необхідних професійних знань для розв'язання конкретної проблемної ситуації сім'ї трудових мігрантів; визначати основні бар'єри взаєморозуміння між дітьми трудових мігрантів та особами, які опікуються ними у відсутність батьків; формувати ставлення до особливостей поведінки членів сім'ї трудових мігрантів за допомогою спеціально створених життєвих ситуацій; ефективно розв'язувати конфліктні ситуації з метою закріплення навичок безконфліктного спілкування між членами сім'ї трудових мігрантів та соціальним оточенням; залучати сім'ї трудових мігрантів до соціально-педагогічної діяльності з метою закріплення позитивного досвіду; визначати й усвідомлювати психологічні механізми та умови побудови процесу спілкування між батьками і дітьми у сім'ї з урахуванням специфіки сімейного виховання; розв'язувати завдання за допомогою узвичаєних стереотипів гендерної поведінки з метою покращення міжособистісних стосунків.

В межах *комунікативної функції* майбутні соціальні педагоги повинні вміти: визначати оптимальні позиції у спілкуванні, враховуючи специфіку ситуації та індивідуально-психологічні характеристики членів сім'ї трудових мігрантів; визначати основні бар'єри у спілкуванні між дітьми трудових мігрантів та соціальним педагогом, формуючи толерантне ставлення до фахівців соціальної галузі; будувати стосунки з соціальним оточенням, використовуючи знання про основні стилі спілкування.

В межах *організаторської функції* майбутні соціальні педагоги повинні вміти: організувати дозвілля дітей трудових мігрантів в межах конкретного сімейного середовища; готувати та проводити переговори за допомогою рольової гри; вміти визначати провідні компоненти навколишнього середовища, що впливають на процес соціалізації різних членів сім'ї трудових мігрантів; визначати особливості професійної діяльності з представниками конкретної сім'ї трудових мігрантів.

В межах *діагностичної функції* майбутні соціальні педагоги повинні вміти: визначати провідні особистісні якості й здібності членів сім'ї трудових мігрантів, необхідні для здійснення соціального супроводу; добирати та

використовувати відповідні діагностичні трести, методики, творчі завдання з метою вивчення особливостей дітей трудових мігрантів.

В межах *прогностичної функції* майбутні соціальні педагоги повинні вміти: проводити соціологічні дослідження, прогнозування роботи з сім'єю трудових мігрантів; добирати види, методи прогнозування відповідно до умов трудової діяльності трудових мігрантів; прогнозувати соціально-культурні впливи, яких зазнає член сім'ї трудових мігрантів у процесі спілкування з представниками іншої етнічної групи під час проживання поза межами сім'ї; визначати і аналізувати фактори впливу різних умов працевлаштування на становлення особистості трудових мігрантів; визначати основні складники формули конфлікту у сім'ї трудових мігрантів.

В межах *організаційно-захисної функції* майбутні соціальні педагоги повинні вміти: визначати шляхи вирішення проблем різних видів опіки дітей трудових мігрантів на основі глибокого системного аналізу соціально-правових норм; формувати власні міркування про шляхи оптимізації процесу соціалізації особистості дитини трудових мігрантів; диференціювати функції основних соціальних інститутів виховання (школи, сім'ї, позашкільних закладів, професійних колективів тощо) щодо соціально-педагогічної роботи з членами сім'ї трудових мігрантів; конструктивно реагувати на ситуації загострення взаємостосунків батьків-мігрантів та їхніх дітей.

В межах *посередницько-профілактичної функції* майбутні соціальні педагоги повинні вміти: визначати професійний стиль поведінки з членами сім'ї трудових мігрантів та особами, які опікуються дітьми у відсутність батьків-мігрантів у різних ситуаціях за допомогою творчого підходу; давати індивідуальні рекомендації, пов'язані з налагодженням стосунків всередині сім'ї трудових мігрантів; популяризувати ідеї самовиховання; проводити педагогічні бесіди для дітей трудових мігрантів щодо пропагування здорового способу життя; аналізувати кризові правові ситуації з дітьми трудових мігрантів в закладах освіти; добирати оптимальні форми профілактичної роботи з різними членами сім'ї трудових мігрантів, використовуючи соціальну рекламу.

В межах *соціально-терапевтичної функції* майбутні соціальні педагоги повинні: володіти техніками психотерапевтичної роботи для здійснення ефективного консультування з проблем взаємостосунків у сім'ї трудових мігрантів; підбирати оптимальні форми психотерапевтичної роботи, які можна використовувати в умовах життєдіяльності сім'ї трудових мігрантів.

В межах *корекційно-реабілітаційної функції* майбутні соціальні педагоги повинні вміти визначати причину обмеженої дієздатності конкретного члена сім'ї трудових мігрантів, або особи, яка піклується про дітей трудових мігрантів у відсутність батьків, на основі теоретичних знань здійснювати аналіз ситуації правомірності опіки; за необхідністю, допомагати батькам-мігрантів вирішити проблему догляду за дітьми на період їх відсутності.

Аналіз сучасних досліджень щодо здійснення соціально-педагогічної роботи з сім'єю та виявлення проблем функціонування і життєдіяльності сімей трудових мігрантів [3; 4], дозволяє визначитися з *особливостями соціально-педагогічної роботи з сім'єю трудових мігрантів в межах функцій соціального педагога*. Вони зумовлені тим, що:

-майбутній соціальний педагог працюватиме у сімейному середовищі, тому його теоретична підготовка повинна органічно поєднувати загальні знання про сім'ю та знання щодо особливостей життєдіяльності сімей трудових мігрантів;

-соціально-педагогічна робота у сім'ї трудових мігрантів передбачає взаємодію з особами різних вікових категорій (діти, батьки, особи похилого віку), що передбачає в майбутнього соціального педагога здатність забезпечити взаємодію, уміння впливати на спілкування і стосунки між членами родини;

-різні сім'ї трудових мігрантів мають різні проблеми, отже майбутній соціальний педагог повинен мати банк відповідних технологій, методів та використовувати їх відповідно до конкретних обставин, що передбачає розвиток його творчих здібностей;

-формування стилю професійної діяльності майбутнього соціального педагога базується на вмінні взаємодіяти з фахівцями різних соціальних і державних служб та на усвідомленні власної професійної ідентичності;

-прогнозування ситуації при вирішенні конкретної проблеми сім'ї трудових мігрантів та вміння зорієнтувати сім'ю на розвиток і підтримку кожного члена родини, яка базується на сформованості особистого досвіду майбутнього соціального педагога.

Наведені нами особливості соціально-педагогічної роботи з сім'єю трудових мігрантів передбачають наявність в майбутніх соціальних педагогів відповідних знань, умінь, навичок, які вони отримують у вищому навчальному закладі.

Необхідною умовою змісту професійної підготовки майбутнього соціального педагога є системний аналіз освітньо-професійної програми підготовки майбутніх фахівців [5, с. 33]. На думку науковців, дотримання освітньо-професійної програми є важливим чинником організації навчального процесу підготовки фахівців у вищих навчальних закладах.

Нами здійснено аналіз освітньо-професійної програм підготовки соціальних педагогів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» спеціальності 6.010106 «Соціальна педагогіка» трьох вищих навчальних закладів: Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, яка здійснюється на засадах Державного галузевого стандарту підготовки фахівців соціальної сфери, Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка, Ніжинського державного педагогічного університету імені Миколи Гоголя.

Програма підготовки бакалаврів із соціальної педагогіки реалізується за чотири роки (денна форма навчання) та містить відповідно до Державного галузевого стандарту три цикли: гуманітарний та соціально-економічний підготовки; математичної, природничо-наукової підготовки; професійної і практичної підготовки.

Контент-аналіз змісту програм фахових дисциплін дозволів дійти висновку, що фахові дисципліни професійної і практичної підготовки лише опосередковано впливають на формування знань майбутніх соціальних педагогів, які можуть бути використані для здійснення соціально-педагогічної роботи з сім'єю трудових мігрантів. Формування відповідних знань, умінь, навичок для здійснення соціально-педагогічної роботи безпосередньо з сім'єю трудових мігрантів змістом фахових дисциплін, які складають підготовку майбутніх соціальних педагогів, не передбачено. Аналіз програм фахових практик підготовки майбутніх соціальних педагогів показав, що вони не містять завдань спрямованих на здійснення соціально-педагогічної роботи з сім'ями трудових мігрантів.

При цьому, статистичні дослідження щодо кількості сімей трудових мігрантів та наявності їх в усіх регіонах України [6], свідчать про багато чисельність таких об'єктів соціально-педагогічної роботи як сім'ї трудових мігрантів.

Важливим елементом організації та проведення дослідницько-експериментальної роботи є розробка критеріїв та показників процесу формування готовності майбутніх соціальних педагогів до роботи з сім'єю трудових мігрантів, які дозволять виявити рівень розвитку необхідних якостей у студентів контрольної та експериментальної груп.

Критерій – це ознака, за якою класифікуються, оцінюються факти, дії, явища. Критерій є якісною характеристикою ефективності будь-якого процесу, в тому числі й педагогічного. Критерій – це інструмент оцінювання, який сам по собі не є оцінкою. Він більш узагальнений та стабільний ніж показник, тому знаходиться на більш високому рівні. Показник – це ступень розвитку об'єкту або його якостей в їх конкретному прояві в конкретному середовищі, який дозволяє судити про сутність змін, які відбуваються з об'єктом.

Ми вважаємо, що в нашому дослідженні правомірно використання критеріїв, які характеризуватимуть складові підготовки майбутнього соціального педагога до роботи з сім'єю трудових мігрантів: теоретичні знання щодо проблем сімей трудових мігрантів, практичні вміння та навички роботи з членами сімей трудових мігрантів, творчий підхід до вирішення проблем сім'ї трудових мігрантів та формування особистісного досвіду для здійснення соціального супроводу сім'ї трудових мігрантів.

Одним з розповсюджених критерієм оцінювання теоретичних знань – є *когнітивний критерій*, адже він є відображенням та показником рівня інтелектуальних здібностей людини. В нашому дослідженні когнітивний критерій дає можливість визначити рівень знання майбутніх соціальних педагогів основ теорії соціальної педагогіки та сучасних концепцій соціального виховання; володіння системою знань про сім'ю як інститут соціалізації; знання особливостей реалізації сімейних функцій сім'єю трудових мігрантів; знання технологій надання соціально-педагогічної допомоги та супроводу; знання нормативно-правової бази України щодо сімей трудових мігрантів.

Творчий критерій дозволяє виявити вміння студентів визначити та сформулювати проблему, здатність до генерування великої кількості ідей; продукування найрізноманітніших думок; вміння відповідати на зовнішні подразники нестандартним чином; здатність вдосконалювати дії чи об'єкт; реалізовувати аналітико-синтетичні операції.

Критерієм, який дозволить виявити рівень практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів до роботи з сім'єю трудових мігрантів, ми обрали *операційно-дієвий*. Він дозволить визначити рівень сукупності професійних умінь (діагностичних, прогностичних, комунікативних тощо), які необхідні для здійснення соціально-педагогічної роботи з сім'єю трудових мігрантів; вміння майбутніх соціальних педагогів визначити особливості та рівень впливу соціального середовища на сім'ю трудових мігрантів; моделювати виховні ситуації з урахуванням даних обстеження даної категорії сімей; конструктивно вирішувати конфліктні ситуації; здійснювати дослідницьку діяльність.

Важливим для нашого дослідження ми вважаємо такий критерій як *рефлексивність* студента. Рефлексія, за визначенням тлумачного словника української мови – це самоаналіз, роздуми над власним душевним станом, дослідження процесу пізнання [7; 8]. Певною мірою цій критерій пов'язаний з практикою студента, завдяки якій стає можливим процес переосмислення не тільки вже існуючого досвіду, але й переосмислення особистих умінь, що призводить до формування особистісного професійного досвіду. Рівень рефлексивності студентів дасть змогу визначити їх навички до самоаналізу та самоконтролю; вміння співвіднести свої дії з конкретною ситуацією;

проаналізувати вже виконану діяльність та спосібність прогнозувати вірогідний результат; спосібність до підвищення професійної культури через переосмислення особистісного та професійного досвіду.

Оцінка рівнів сформованості структурних компонентів відбувалася за чотирибальною шкалою відповідно до кваліфікаційної характеристики соціального педагога [9; 10; 11]: оптимальний, достатній, критичний, неприпустимий.

Оптимальний рівень. Студентам цього рівня притаманні здібності: генерувати ідеї щодо організації роботи з сім'єю трудових мігрантів; здатність вдосконалювати дії чи об'єкт; висока ступень володіння технологіями роботи з різними членами сім'ї трудових мігрантів; сформованість системи теоретичних знань щодо трудової міграції; вміння добирати доцільні техніки взаємодії з різними членами сім'ї трудових мігрантів; прагнення до збагачення особистісного досвіду; висока рефлексивність при оцінці власних дій; прагнення до професійного самовдосконалення.

Достатній рівень. Студенти цього рівня здатні до: усвідомлення важливості допомоги сім'ям трудових мігрантів; розширення та вдосконалення знань щодо проблем трудових мігрантів та практичних вмінь щодо роботи з членами їхніх сімей. Володіють певним досвідом роботи з сім'єю та усвідомлюють необхідність його збагачення. Орієнтуються у питаннях добору технологій роботи з клієнтами різного віку, але не мають достатньо сформованих практичних вмінь.

Критичний рівень. Студентів цього рівня відрізняє: відносна орієнтація у питаннях з теоретичної та практичної підготовки щодо роботи з сім'єю трудових мігрантів; слабкий рівень комунікативних та організаторських здібностей; слабо формовані аналітичні спосібності; фрагментарність теоретичних знань щодо соціально-педагогічної роботи з сім'єю; поверхневий характер вмінь; зведення творчого процесу до традиційного вирішення задач «за шаблоном».

Неприпустимий рівень. Для студентів цього рівня характерне байдуже ставлення до проблем сім'ї трудових мігрантів; відсутність системи знань щодо соціально-педагогічної роботи з сім'єю; засвоєння окремих елементів професійних знань, умінь, навичок; низький інтерес до творчого процесу; пасивне сприймання нових знань; відсутність рефлексивності та потреби у професійному самовдосконаленні.

Для збору експериментального матеріалу було використано комплекс діагностичних методик, які дали можливість визначити рівень готовності майбутніх соціальних педагогів до роботи з сім'єю трудових мігрантів.

«Комплексна методика структурно-типологічної діагностики готовності до професійної діяльності», адаптована на основі методики, розробленої науковою школою мотиваційного програмно-цільового управління (МПЦУ) під керівництвом професора І.К.Шалаєва [12], яку розроблено згідно кваліфікаційної характеристики соціального педагога [13; 14] дає можливість визначити рівень готовності майбутніх соціальних педагогів до роботи з сім'єю трудових мігрантів за когнітивним, творчим та операційно-дієвим критеріями. Для визначення рефлексивності студентів нами обрано авторську методику доктора психологічних наук, професора Ярославського державного університету ім. П.Г. Демідова (Росія) Карпова О.В. [10].

Враховуючи результати теоретичного та емпіричного досліджень, ми визначили *особливості підготовки* майбутніх соціальних педагогів до роботи з сім'єю трудових мігрантів, які полягають у здійсненні цілеспрямованого впливу на:

- формування теоретичних знань майбутніх соціальних педагогів щодо трудової міграції як соціального явища, що негативно впливає на функціонування сім'ї; нормативно-правових актів України щодо сімей трудових мігрантів; особливостей життєдіяльності і соціалізації членів сімей трудових мігрантів; наукових підходів до організації соціально-педагогічної роботи з сім'єю трудових мігрантів;
- розвиток умінь працювати в мультидисциплінарній команді, налагодження співпраці членів сім'ї трудових мігрантів з соціальним середовищем;
- формування навичок здійснення соціального супроводу сімей трудових мігрантів та надання ефективної консультативної допомоги;
- розвиток творчих якостей для ефективного вирішення нестандартних ситуацій у сім'ї трудових мігрантів;
- розвиток рефлексивності як основи формування особистісного досвіду.

Висновки... Таким чином, нами визначено особливості підготовки майбутніх соціальних педагогів до роботи з сім'єю трудових мігрантів, які полягають у здійсненні цілеспрямованого впливу на формування в майбутніх соціальних педагогів необхідних знань, умінь, навичок та якостей необхідних для здійснення соціального супроводу сім'ї трудових мігрантів.

Визначені нами особливості підготовки вимагають створення певної схеми або плану дій, спрямованих на ефективну підготовку майбутніх соціальних педагогів до роботи з сім'єю трудових мігрантів. У сучасних науково-педагогічних дослідженнях така схема дій викладача під час здійснення навчального процесу визначається поняттям «модель навчального процесу» [15]. В інструментальному значенні модель є проміжною ланкою між

висунутими теоретичними положеннями та їх перевіркою в реальних умовах здійснення підготовки студентів [16, с.516].

Література

1. Вайнола Р.Х. Особистісний розвиток майбутнього соціального педагога в процесі професійної підготовки : монографія / Вайнола Р.Х. за ред. С.О.Сисоєвої. – Запоріжжя : Хортицький навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр, 2008. – 460 с.
2. Державний класифікатор професій України. – К. : Держстандарт України, 1995. – 491 с.
3. Капська А.Й., Пеша І.В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. Навч. Посіб./ А.Й.Капська, І.В.Пеша. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 232 с.
4. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми трудових мігрантів: Навчально-методичний посібник. / за редакцією К.Б.Леченко, І.М.Трубавіної, І.І.Цушка. – К. : ФОП «Купріянова», 2007. – 240 с.
5. Вайнола Р.Х., Сисоєва С.О. Методика викладання соціально-педагогічних дисциплін: навч. Посіб. / Р.Х.Вайнола, С.О.Сисоєва. – К. : Київський університет ім. Бориса Грінченка, 2010. – 152 с.
6. Світайло Н.Д. Соціальні процеси на Сумщині (соціологічний аналіз) / Н.Д.Світайло, В.П.Павленко, А.М.Костенко. – Суми : Вид-во СумДУ, 2009. – 114 с.
7. Семенов И.Н. Рефлексия в организации творческого мышления и саморазвитии личности./ Семенов И.Н., Степанов С.Ю // Вопросы психологии. – 1983. – №2. – С. 35-42.
8. Степанов С.Ю., Семенов И.Н. Рефлексивно-инновационный процесс: модель и метод изучения / С.Ю.Степанов, И.Н.Семенов // Психология творчества: общая, дифференциальная, прикладная. – М. : Наука, 1990. – С. 115-121.
9. Деякі аспекти оцінки ефективності надання соціальних послуг різним клієнтам центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді / О.В.Вакулєнко, Н.М.Комарова, І.В.Пеша. – К. : Держсоцслужба, 2005. – 124 с.
10. Диагностика профессиональных способностей, система профессионального отбора социальных педагогов и социальных работников [Текст] : сб. науч. трудов / отв. Ред. В.Н.Келасьев. – М. : РАО, Центр социальной педагогики, АСОПР, 1994. – 127 с.
11. Міщик Л. І Теоретико-методичні основи професійної підготовки соціального педагога у закладах вищої освіти [Текст]: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05 / Міщик Людмила Іванівна. – Запоріжжя, 1997. – 358 с.
12. Санжаєва Р.Д. Психологические механизмы формирования готовности человека к деятельности [текст]: дис...докт.психол.наук / Р.Д.Санжаева. – Новосибирск, 1997. – 486 с.
13. Бочарова В.Г. Социально-педагогическая деятельность как научная категория. Научный доклад / В.Г.Бочарова – М. : [б.и.] 2002. – 31 с.
14. Голован Василь Павлович. Аксиопсихологічний потенціал гуманізації професійної підготовки соціальних педагогів [Текст] : дис... канд. психол. наук: 19.00.07 / Прикарпатський національний ун-т ім. Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2006. – 234 с. : рис., табл. – Бібліогр.: с. 155-171.
15. Кларин М. В. Инновации в обучении: метафоры и модели / Михаил Владимирович Кларин. – М. : Наука, 1997. – 223 с.
16. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень ; Акад. пед. наук України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Анотація

У статті розглянуто проблему підготовки майбутніх соціальних педагогів у вищих навчальних закладах. Наголошено на важливості підготовки соціально-педагогічних кадрів до здійснення соціально-педагогічного супроводу сім'ї трудових мігрантів, та визначено особливості такої підготовки.

Аннотация

В статье рассматривается проблема подготовки будущих социальных педагогов к работе с семьей трудовых мигрантов в высших учебных заведениях. Акцентируется внимание на важности подготовки социально-педагогических кадров к реализации технологии социального сопровождения семьи трудовых мигрантов, и раскрываются особенности такой подготовки.

Summary

The article focuses on proving describes the current issues of preparation of future social teachers in higher education institutions. Noted preparation of socio-pedagogical personnel to the implementation of socio-pedagogical work with the family of the migrant workers are preparing.

Ключові слова: сім'я трудових мігрантів, особливості підготовки, майбутні соціальні педагоги.

Ключевые слова: семья трудовых мигрантов, особенности подготовки, будущие социальные педагоги.

Key words: family labor migrants, especially training, future social workers.

Подано до редакції 18.09.13.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф. Міщик Л.І.

УДК: 004.032.6:371.134+376.56-053.4(045)

© 2013

Зданевич Л.В.

МІСЦЕ МЕДІАРЕСУРСІВ У ПРАКТИЦІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДНЗ ДО РОБОТИ З ДЕЗАДАПТОВАНИМИ ДОШКІЛЬНИКАМИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... В умовах зростаючої технологізації діяльності вихователя ДНЗ, упровадження масмедійних технологій у практику підготовки студентів та пошук шляхів їх